

прыхільніка відэа- і камп'ютарных гульніў, а слова *гулец* – прыхільнік гульні наогул, знаўца камп'ютарнай гульні. Між іншым, часам словы *геймер* і *гулец* выкарыстоўваюць як поўныя сінонімы.

У тэрміналогіі гульнівай індустрыі назіраецца сінанімія, ці поўнае ці частковае супадзенне сэнсаў моўных выразаў [4]. Напрыклад, у сінанімічныя адносіны ўступаюць словы *фарм* 'шматразовы паўтор аднолькавых дзеянняў' і *грынд* (тое самае, што фарм, але дзеянні значна больш манатонныя) (англ. *Grind*), *экспа* (тое ж самае, што вопыт) (англ. *Experience*) і *вопыт* 'узнагарода, якая атрымліваецца гульцом за паспяховае выкананне пэўных задач'. Назіраюцца і адносіны антаніміі, якая звязана з супрацьлеглай смантыкай: *баф* 'станоўчы эффект, які накладваецца на гульца' (англ. *Buff*) і *дэбаф* 'адмоўны эффект' (англ. *Debuff*); *казуальнасць* 'легкасць, прастата' і *хардкор* 'высокая складанасць'.

Адметнымі рысамі тэрміналагічнай лексікі ў галіне гульнівай індустрыі можна назваць:

– нераспрацованасць тэрміналагічнай лексікі ўвогуле, паколькі гэтая сфера чалавечай дзейнасці маладая і маладаследаваная;

– значная колькасць запазычанняў з іншых сфер інфармацыйных тэхналогій;

– вялікай колькасць англіцызмаў;

– высокая верагоднасць варыятыўнасці значэння некаторых тэрмінаў у залежнасці ад пэўнага калектыву, у якім яны ўжываюцца.

Такім чынам, можна заўважыць, што тэрміналогія гульнівай індустрыі распрацоўваецца разам з тым, як равіраецца сама індустрыя. Таму пытанне даследвання і фармавання тэрміналогіі гэтай індустрыі з'яўляецца актуальным на сённяшні дзень і патрабуе належнай ўвагі.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Internet Trends Report 2017 [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: https://www.kleinerperkins.com/files/INTERNET_TRENDS_REPORT_2017.pdf. – Дата доступу: 12.03.2019.

2. Терминологическая лексика [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.fio.ru/pravila/leksika/terminologicheskaya-leksika/>. – Дата доступу: 12.03.2019

3. Video game industry [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Video_game_industry. – Дата доступу: 13.03.2019

4. Синонимия [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: https://epistemology_of_science.academic.ru/728/синонимия. – Дата доступу: 13.03.2019

ВЫКАРЫСТААННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў САЦЫЯЛЬНЫХ МЕДЫА

Кандзееў П.Ю., Маляўка Я.С.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Дапіра Т.П. – выкладчык

У працы зроблена спроба вызначыць, у якіх месенджэрах актыўна функцыянуе беларуская мова. Прааналізаваны такія распаўсюджаныя ў Беларусі сацыяльныя сеткі, як vk, facebook, twitter, telegram.

Ні для каго не сакрэт, што нацыянальная мова перадаецца ад папярэдняга пакалення да наступнага. Але што трэба зрабіць сёння, каб прыцягнуць сучасную моладзь да вывучэння роднай беларускай мовы, распаўсюджанасць якой не на належным узроўні?

Нельга не пагадзіцца, што чалавек уваходзіць у чалавецтва праз нацыянальную індывідуальнасць, як нацыянальны чалавек, а не адцягнены чалавек, як рускі, француз, немец ці англічанін. Нацыянальны чалавек – больш за простага чалавека, у ім ёсць родавыя рысы чалавека ўвогуле і яшчэ ёсць рысы індывідуальна-нацыянальныя. Важным кампанентам нацыянальнай культуры з'яўляюцца аспекты яе носбітаў – этыкет, рэакцыі на розныя сітуацыі, у якіх галоўнай «дзеючай асобай» з'яўляецца слова [11, с. 164].

На думку А.Корная, аўтара вядомага артыкула «Лічбавая смерць моў», пра небяспеку, якая пагражае мовам у рэальным жыцці, сведчаць тры прыкметы. Па-першае, гэта страта функцыянальнасці, у той час як нейкія іншыя мовы выцясяняюць яе з ужытку ў цэлых сферах, напрыклад, у паўсядзённых электронных зносінах, у электроннай камерцыі або афіцыйным бізнэсе. «Калі гэтага няма ў Інтэрнэце, гэтага не існуе». Па-другое, гэта страта прэстыжу, асабліва ў маладога пакалення. І, нарэшце, страта моўнай кампетэнтнасці, якая выяўляецца ў з'яўленні пакалення «паўносьбітаў», якія ўсё яшчэ разумеюць старэйшае пакаленне, але самі выпрацавалі для сябе сур'ёзна спрошчаную версію граматыкі [9].

Прыведзеныя высновы актуальныя для эпохі, калі мовы Інтэрнэту уплываюць на людзей больш, чым мовы друкаваных крыніц. Сапраўды, у тым, што тычыцца свабоды слова, Інтэрнэт не мае сабе роўных. Свет Інтэрнэту, у адрозненне ад таго, у якім мы існуем рэальна, характарызуецца меншай жорсткасцю бар'ераў і абмежаванняў і дазваляе значна большую меру свабоды. Напрыклад, у Інтэрнэце вы вольныя самі выбіраць інфармацыю, мяняць суб'ядніка, прэзентаваць сябе у якім заўгодна вобразе і г.д. Віртуальны свет Інтэрнэту дазваляе быць вам тым, кім вы жадаеце... [12, с. 151]

Таму ў нашым разуменні для большай распаўсюджанасці мовы сярод моладзі адной з галоўных умоў будзе яе наяўнасць у Інтэрнэце ўвогуле і ў месенджарах у прыватнасці. Месенджер – гэта праграма, мабільнае дастасаванне ці вэб-сэрвіс для імгненнага абмену паведамленнямі. Так, найбольшае распаўсюджанне з іх атрымалі WhatsApp, Viber, Facebook Messenger, Skype, ICQ, Google Hangouts і іншыя. Прааналізуем беларускамоўны кантэнт месенджараў, у якіх беларуская мова прадстаўлена найбольш шырока.

VK. «ВКонтакте», «УКантакце» (міжнародная назва: VK) – Расійская сацыяльная сетка. Сайт даступны больш чым на 90 мовах, але асабліва папулярны сярод рускамоўных карыстальнікаў. «Укантакце» дазваляе карыстальнікам адпраўляць адзін аднаму паведамленні, ствараць уласныя старонкі і супольнасці, абменьвацца малюнкамі, тэгамі, аўдыё- і відэазапісамі, гуляць у браўзерныя гульні.

Запушчаны 10 кастрычніка 2006 г. рэсурс першапачаткова пазіцыянаваў сябе ў якасці сацыяльнай сеткі для студэнтаў і выпускнікоў расійскіх ВНУ. Па дадзеных на красавік 2019 месячная аўдыторыя складае больш за 97 мільёнаў наведвальнікаў, зарэгістравана больш за 468 мільёнаў карыстальнікаў. Па дадзеных SimilarWeb на сакавік 2019 года «Укантакце» займаў 11 месца па папулярнасці ў свеце [1].

Беларускай версіяй сацыяльнай сеткі «УКантакце» мы можам карыстацца, дзякуючы Андрэю Мінчукову. Ідэя дадаць беларускую мову прыйшла ў чэрвені 2010 г. На той момант ва УК існавала толькі тарашкевіца. Зразумеўшы, што карыстаючыся УК на тарашкевіцы, можна пагоршыць веды акадэмічнай беларускай мовы, Андрэй і Аліна Пілецкая задаліся мэтай заняцца перакладам УК на літаратурную беларускую мову. На 2015 год пераклад асноўнай і мабільнай версій сайта быў завершаны. Гатовыя і ўкаранёныя пераклады прыкладанняў УК для Windows Phone і Windows 8 і iPad [2].

Facebook («Фэйсбук») – найбуйнейшая сацыяльная сетка ў свеце і аднайменная кампанія (Facebook Inc.), якая валодае ёю. Была заснавана 4 лютага 2004 г. Маркам Цукербергам і яго суседзямі па пакоі падчас навучання ў Гарвардскім універсітэце. Facebook уваходзіць у пяцёрку найбольш наведвальных вэб-сайтаў свету. Сутачная актыўная аўдыторыя ў сакавіку 2019 г. склала 720 мільёнаў чалавек – столькі фіксуецца сацыяльнай сеткай Facebook штодня. Па дадзеных SimilarWeb на сакавік 2019 года «Фэйсбук» займаў 3 месца па папулярнасці ў свеце [3]

Увосень 2018 года моўная каманда Facebook дала 24 мовы, уключаючы беларускую. Каб палепшыць пераклад з беларускай на англійскую, Facebook стварыў мультымоўную сістэму, заснаваную на падабенстве беларускай лексікі з украінскай. У ёй нейроннае машыннае навучанне выкарыстоўвае пераклад з нашай мовы на ўкраінскую, каб атрымаць вынік на англійскай. У некаторых выпадках такія мультымоўныя сістэмы выкарыстоўваюць да чатырох «прамежкавых» моў [4].

Twitter. «Твітар» – сацыяльная сетка, што дае магчымасць карыстальнікам для публічнага абмену паведамленнямі пры дапамозе вэб-інтэрфейсу, створаная амерыканцам Джэкам Дорсі ў 2006 годзе. Папулярнасць сеткі пацвярджае тое, што 100 мільёнаў карыстальнікаў працягваюць актыўнасць хоць бы раз у месяц, з іх 50 мільёнаў карыстаюцца «Твітарам» штодня. 55 % карыстаюцца «Твітарам» на мабільных гаджэтах, каля 400 мільёнаў унікальных наведванняў атрымлівае за месяц непасрэдна сайт twitter.com. Пераклад twitter на беларускую мову пачаўся яшчэ ў 2012 годзе і на сённяшні дзень вы можаце лёгка карыстацца мовай у дадзенай сацыяльнай сетцы [5].

Telegram. Тэлеграм – кроссплатформавы месенджер, які дазваляе абменьвацца паведамленнямі і медыяфайламі многіх фарматаў. Колькасць штотысячных актыўных карыстальнікаў сэрвісу, па стане на канец сакавіка 2018 г., складае больш за 200 мільёнаў чалавек [6]. У жніўні 2017 г. ў сваім Telegram-канале заснавальнік Павел Дураў паведаміў, што колькасць карыстальнікаў павялічваецца больш чым на 600 тысяч штодня [7]. Цяпер у «Telegram» можна паставіць беларускую мову адным клікам. Беларускаямоўная версія даступная на ўсіх платформах. Калі ж лакалізацыя будзе карыстацца поспехам, а сам «Telegram» будзе яшчэ больш папулярны ў Беларусі, беларуская мова з'явіцца ў наладках «Telegram» [8].

Як бачым, жывучы ў час «лінгвістычнага постмадэрнізму» на Беларусі, мы не можам не заўважыць новых сфер, у якіх выкарыстоўваецца беларуская мова (Інтэрнэт, мабільная сувязь і інш). Беларуская мова паступова «адваёўвае» новыя сферы ўжытку. Адной з такіх сфер з'яўляецца Інтэрнэт-камунікацыя [10, 5]. Стваральнікамі адпаведных рэсурсаў стала тое пакаленне

беларускай моладзі, для якіх свядомы выбар беларускай мовы стаў справай жыцця, беларуская мова – мовай самаідэнтыфікацыі, навукі, культуры і сучасных ведаў [10, с. 21].

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. <https://www.similarweb.com/website/vk.com>
2. <https://www.kv.by/content/334195-kak-sotsset-vkontakte-poluchila-beloruskuyu-versiyu>
3. <https://www.similarweb.com/website/facebook.com>
4. <https://belsat.eu/ru/news/facebook-nauchili-perevodit-na-belorusskij>
5. <https://gomel.today/rus/news/belarus/33350/>
6. <https://www.vedomosti.ru/technology/articles/2018/03/23/754713-telegram-200-min>
7. <https://incrusia.ru/news/pavel-durov-kazhdyj-den-auditoriya-telegram-uvlichivaetsya-na-600-tysyach-chelovek/>
8. <https://belsat.eu/ru/news/telegram-belarusizuetstva-wargaiming-naoborot/>
9. <https://www.computerra.ru/182980/dlya-interneta-sushhestvuyet-tolko-4-mirovyih-yazyikov-ostalnyie-96-mertvyi/>
10. Важнік, С.А. Тры стыхіі Байнэта, або Праява нацыянальнай моўнай самаідэнтыфікацыі. Серыя : «Лекцыі па Інтэрнэт-лінгвістыцы». Вып. 1. / Важнік С.А.; Бел.дзярж.ун-т. – Мінск : Права і эканоміка, 2007. – 54 с.
11. Маслова, В.А. Homo lingualis в культуре: Монография. – М. : Гнозис, 2007. – 320 с.
12. Мэдыі і камунікацыя: Курс лекцыяў: Філязофія. Літаратура. Журналістыка. Найноўшая гісторыя / Рэдактар В.Акудовіч. – Менск – Вільня : Беларускі калегіум, 2000. – 356 с.

АНАЛІЗ ONLINE-ПЕРАКЛАДУ ДЗЕЕПРЫМЕТНІКАЎ З РУСКАЙ МОВЫ НА БЕЛАРУСКУЮ

Афанасьева М.В., Рэйт Е.С.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Дапіра Т.П. – выкладчык

Прааналізаваны асаблівасці online перакладу з рускай мовы на беларускую на прыкладзе дзеепрыметнікаў у трох online слоўніках (Google, Yandex, Belazar) у параўнанні з адпаведнікамі, прыведзенымі ў друкаваных слоўніках, якія маюць нарматыўны характар. Дадзены аналіз дазваляе канстатаваць наяўныя неадпаведнасці online перакладу з рускай мовы на беларускую з нарматыўнымі слоўнікамі.

Наша жыццё ніколі не стаіць на месцы. З'яўляюцца новыя тэхналогіі, сыходзіць у нябыт старая тэхніка, забываюцца з'явы і тэндэнцыі мінулага. Але ўсё ж такі існуюць такія вынаходніцтвы, якія і праз стагоддзі застаюцца запатрабаванымі людзьмі. А што сярод іх вылучаецца больш за іншыя? Мабыць, тэлефон, аўтамабіль, камп'ютар? Напэўна, не. На нашу думку, гэта кніга. Многія могуць з намі паспрачацца.

У Рэспубліцы Беларусь дзяржаўнымі з'яўляюцца дзве мовы: руская і беларуская. Таму патрэба ў перакладзе тэкстаў самага рознага характару з рускай і іншых моў на беларускую з'яўляецца актуальнай і сёння. Зараз існуе мноства рэсурсаў, якія спрашчаюць працэс перакладу. Самымі папулярнымі з іх з'яўляюцца online слоўнікі. А ці можна без усякіх сумненняў спадзявацца на такога «дапаможніка»? У гэтым мы і паспрабуем разабрацца.

Пры перакладзе тэкстаў кожны чалавек павінен дасканала валодаць лексікай, граматыкай, стылёвай рацыянальнасцю роднай мовы, умець выбраць самыя дакладныя і пераканаўчыя сродкі для правільнага выказвання сваіх думак.

Перакласці – значыць перадаць верна і поўна тое, што ўжо выяўлена раней сродкамі іншай мовы. У правільнасці і паўнаце перадачы – адрозненне ўласна перакладу ад пераробкі, ад пераказу ці скарачанага выкладу, ад усякага роду гэтак званых «адаптацый» [3, 8]. Таксама для правільнага перакладу сёння немагчыма абысціся без умення трапна спалучаць і выкарыстоўваць традыцыйныя і наватарскія метадычныя прыёмы і сродкі ў працэсе вывучэння адметных асаблівасцей мовы.

Безумоўна, самым распаўсюджаным традыцыйным сродкам з'яўляецца друкаваны слоўнік. Яго выкарыстанне заўсёды дазваляе атрымаць вынік, у якім мы будзем поўнасцю ўпэўнены. Тым не менш, каб знайсці патрэбны слоўнік і патрэбную інфармацыю ў ім, патрэбна даволі шмат часу, а сёння час – вельмі каштоўная рэч. Менавіта хуткасць перакладу зрабіла адным з самых папулярных наватарскіх сучасных сродкаў online слоўнікі. У параўнанні з традыцыйнымі слоўнікамі электронныя прадукты валодаюць шэрагам пераваг:

- больш шырокія зместавыя магчымасці слоўнікавага артыкула;
- магчымасць фільтрацыі прыярытэтай і другаснай інфармацыі ў слоўнікавым артыкуле;
- выкарыстанне разнастайных лінгвістычных тэхналогій доступу да зместу слоўніка (марфалагічны і сінтаксічны аналіз, паўнатэкставы пошук, распазнаванне і сінтэз гука і інш.);
- магчымасць папаўнення рэестра кампетэнтнымі карыстальнікамі і інш.